

CS

CS

CS

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne
KOM(2005)

SDĚLENÍ KOMISE

**Pracujme společně, pracujme lépe: nový rámec pro otevřenou koordinaci politiky
sociální ochrany a začlenění v Evropské unii**

SDĚLENÍ KOMISE

Pracujme společně, pracujme lépe: nový rámec pro otevřenou koordinaci politiky sociální ochrany a začlenění v Evropské unii

1. Úvod

Evropská unie je odhodlána modernizovat svůj sociální model na základě sdílených hodnot sociální spravedlnosti a aktivní účasti všech občanů na hospodářském i společenském životě. Ve svém příspěvku k nedávné neformální schůzce hlav států a vlád v Hampton Court Komise znovu potvrdila nutnost, aby Evropa zmodernizovala systémy sociální ochrany, a zajistila tak jejich budoucí životaschopnost. Politiky musí nadále podporovat sociální soudržnost, rovné příležitosti a solidaritu mezi generacemi a zároveň musí lépe reagovat na hospodářské a společenské změny a podporovat růst a zaměstnanost.

EU se v posledních letech snaží podporovat koordinaci a vzájemné učení mezi členskými státy v oblasti modernizace a zlepšování politik. Otevřená metoda koordinace umožnila Komisi, členským státům a jiným zúčastněným subjektům konstruktivní výměnu informací ohledně sdílených politických cílů, osvědčených postupů a řádné správy při současném respektování subsidiarity. Otevřená metoda koordinace stimulovala členské státy k posílení úsilí v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení a podpořila výměnu v oblasti politik ohledně budoucího zajištění odpovídajících a udržitelných důchodů.

Toto sdělení uvádí návrhy Komise na vytvoření efektivnějšího rámce pro další rozvoj těchto výměn. Bere ohled na zkušenosti, které byly dosud získány, na to, jak členské státy a jiné zúčastněné subjekty hodnotily otevřenou metodu koordinace (co se osvědčilo a co ne) při posledním hodnocení, a na širší vývoj v oblasti, zejména na přepracování lisabonské strategie. Jeho cílem je vytvořit silnější a viditelnější otevřenou metodu koordinace se zvýšeným zaměřením na provádění politiky, která se bude příznivě ovlivňovat s přepracovanou lisabonskou strategií a zároveň zjednoduší podávání zpráv a rozšíří příležitosti k výměně zkušeností v oblasti politik.

1.1. Souvislosti: Otevřená metoda koordinace použita na sociální začlenění a důchody

Otevřená metoda koordinace se v této oblasti vyvinula ve světle strategického cíle zasedání Evropské rady v Lisabonu v březnu 2000, který zahrnoval vytvoření „větší sociální soudržnosti“. Poté, co Rada vyzvala k práci na úrovni EU, „která by rozhodným způsobem ovlivnila odstranění bíd“ (odstavec 32), a k budoucí adekvátnosti a udržitelnosti důchodových systémů (odstavec 31), byl vytvořen proces sociálního začlenění a otevřená metoda koordinace pro adekvátní a udržitelné důchody. Evropská rada se později pokusila rozšířit tuto práci na budoucnost zdravotnictví a dlouhodobé péče.

V rámci otevřené metody koordinace se členské státy dohodly na míře společného rozvoje politik, aniž by byla zpochybněna subsidiarita. Jedná se o pružnou metodu, která umožňuje rozvoj výměny a koordinace takovým způsobem a do takové míry, která je pro dotyčnou

politiku vhodná. Metoda použitá na sociální začlenění a důchody zahrnovala: dohodu na společných záměrech¹, které stanoví sdílené cíle na vysoké úrovni, přípravu národních akčních plánů pro začlenění a národních strategických zpráv pro důchody, v nichž členské státy stanoví své politické plány na dohodnuté období tak, aby splnily společné záměry, hodnocení těchto plánů a strategií ve společných zprávách Komise a Rady a společnou práci na ukazatelích, které usnadní vzájemné porozumění a měření pokroku a případně i stanovení cílů. Tato metoda nabídla i rámec pro výměnu informací a vzájemné učení. Rovněž podpořila otevřenost, průhlednost a zapojení zúčastněných stran na evropské i vnitrostátní úrovni coby prostředek lepší tvorby právních předpisů².

Přidanou hodnotou procesu začlenění je objasnit vícerozměrnost chudoby a vyloučení a následnou potřebu komplexní a společné politické reakce. Podporuje také řádnou správu, otevřenost a zapojení různých zúčastněných subjektů. Výsledkem důchodového procesu je shoda na tom, že důchodové reformy musí podporovat snahu o adekvátnost, udržitelnost a modernizaci systémů. Oba procesy prosazovaly vzájemné učení a upozornily na nové problémy – například na nutnost bojovat s dětskou chudobou, aby se podařilo prolomit přenos sociálního vyloučení z generace na generaci, a na nutnost podporovat prodloužení produktivního období v životě, mají-li být důchodové systémy udržitelné. Oba procesy se nadále rozvíjejí a úspěšně zapojily nové členské státy, které zpracovaly první národní akční plány o začlenění v červenci 2004 a první národní strategické zprávy o důchodech v červenci 2005.

1.2. Proč zefektivnění?

Již v květnu 2003 Komise navrhla „zefektivnit“ práci na začlenění a důchodech společně s plánovanou prací na zdravotní a dlouhodobé péči a vytvořit tak integrovaný proces. Cíl byl dvojitý: proces posílit a lépe jej propojit s lisabonským procesem, zejména s hlavními směry hospodářské politiky a s evropskou strategií zaměstnanosti. Komise navrhla strukturu pro podávání zpráv a hodnocení v těchto třech oblastech a synchronizovala časový rozvrh s hlavními směry hospodářské politiky a zásadami zaměstnanosti. Členské státy vyjádřily obecnou podporu: požadovaly významné zjednodušení podávání zpráv, nikoliv však oslabení specifické povahy a rozsahu působnosti procesů v oblasti začlenění a důchodů. Bylo dohodnuto pokračovat postupně, přičemž některé prvky balíčku (zahájení práce na zdravotní a dlouhodobé péči a vytvoření výroční společné zprávy o sociální ochraně a sociálním začlenění) se měly řešit v období 2004–2005. Závěrečný prvek – přijetí nových společných záměrů pro tyto tři oblasti a nových postupů, které se budou používat od roku 2006³ – je předmětem tohoto sdělení. Toto sdělení tedy staví na širokém sdíleném porozumění mezi Komisí a členskými státy.

Bere ohled také na vývoj od roku 2003, například na zahájení práce na zdravotní a dlouhodobé péči. Členské státy předložily v dubnu 2005 předběžná politická prohlášení a na jejich základě byl dohodnut souhrnný dokument. Členské státy souhlasí, **že na tuto oblast lze**

¹ Stávající společné záměry pro oba procesy naleznete v dodatku 1.

² Vývoj těchto dvou procesů, včetně společných záměrů, národních zpráv, společných zpráv Komise a Rady, studií a pomocných činností naleznete na těchto internetových stránkách pro sociální začlenění: http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/index_en.htm; a pro důchody: http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_protection/pensions_en.htm

³ Rok 2006 byl vybrán, aby se umožnila synchronizace s tehdejší časovým rozvrhem pro hlavní směry hospodářské politiky a evropskou strategii zaměstnanosti.

užitečně použít efektivnější otevřenou metodu koordinace s cílem stimulovat rozvoj politiky, zdůraznit společné úkoly a usnadnit vzájemné učení.

Co je však nejdůležitější, opětovné zahájení lisabonského procesu v březnu 2005 zpřísnilo kontext, do nějž musí být zasazena práce na sociální ochraně a začlenění. Přepracovaná lisabonská strategie se soustředí na politiky, které povzbuzují růst a zaměstnanost⁴, a snaží se překonat rozdíl v provádění, který byl zjištěn při přezkumu strategie. Oddělené podávání zpráv v rámci otevřené metody koordinace pro sociální ochranu a sociální začlenění bude pokračovat, otázky sociální ochrany relevantní pro nové integrované hlavní směry se budou projevovaly také v národních reformních programech⁵. Zároveň by tvorba politik v rámci přepracované lisabonské agendy měla podporovat cíle sociální soudržnosti a začlenění a tím dostát vizi Evropské rady týkající se „vytváření růstu a zaměstnanosti pro sociální soudržnost“. Otevřená metoda koordinace by tedy měla působit souběžně s přepracovanou lisabonskou strategií, vzájemně se s ní ovlivňovat a přispívat tak k cílům růstu a zaměstnanosti, zatímco lisabonské programy budou přispívat k plnění cílů sociální soudržnosti. Otevřená metoda koordinace by tedy měla spolu s dalšími částmi lisabonského procesu také reagovat na problematiku nedostatků v provádění.

1.3. Hodnocení práce podle otevřené metody koordinace: názory členských států a subjektů v oblasti politik

Komise se předtím, než předloží své návrhy na zefektivnění, snažila vzít v úvahu názory zúčastněných stran. Proto požádala členské státy, sociální partnery, nevládní organizace a instituce sociální ochrany o vyplnění dotazníku o otevřené metodě koordinace a jejich pracovních metodách. Obdržela mnoho reakcí, které poskytují komplexní pohled na to, co členské státy a jiné zúčastněné strany požadují⁶.

Je zřejmé, že zúčastněné strany otevřenou metodu koordinace oceňují. Uznávají její kladný vliv na tvorbu politik. Vítají skutečnost, že ukazuje podporu Unie sdíleným hodnotám, které stojí za sociálními politikami členských států a zajišťuje hlas sociální politiky při rozhodování v EU. Chtějí více zviditelnit kladnou avšak často skrytou úlohu, kterou dobré politiky sociální ochrany a začlenění hrají, a zároveň nadále usilovat o modernizaci politik. **Zefektivnění by tedy otevřené metodě koordinace mělo zajistit větší účinnost a větší význam.**

Zúčastněné strany v podstatě podporují zpřísněný postup se zjednodušeným podáváním zpráv za předpokladu, že nenaruší to, čeho již bylo v procesu v oblasti začlenění a důchodů dosaženo. **Zefektivnění by mělo spojit tyto tři oblasti činnosti, a zároveň umožnit, aby se dále rozvíjely zvláštní rysy, které jsou pro každou z nich důležité⁷. Vznik nových integrovaných společných cílů by neměl omezit prostor pro hloubkové zaměření v každé politické oblasti.**

Zúčastněné strany si zejména cení otevřené metody koordinace jako prostředku pro učení a výměnu v oblasti politik. Cení si mechanismů výměn, jako je program vzájemného hodnocení

⁴ Zasedání Evropské rady dne 22. – 23. března 2005, Závěry předsednictví.

⁵ Pracovní dokument útvarů Komise SEK(2005) 622 z května 2005.

⁶ Úplné shrnutí a závěry jsou obsaženy v pracovní zprávě útvarů Komise, která doprovází toto sdělení. Příspěvky k hodnocení jsou zveřejněny na internetu na adrese:

⁷ Hodnocení neposuzovalo práci v souvislosti se zdravotní a dlouhodobou péčí. Z výměn, kterými se zabývá oddíl 1.2, však lze vyčíst názor, že otevřená metoda koordinace by měla respektovat zvláštní okolnosti této oblasti.

a nadnárodní projekty, které se objevily vedle hlavního úkolu podávat zprávy a hodnotit. Vítají skutečnost, že tyto činnosti v rámci celé otevřené metody koordinace v budoucnu usnadní nová rozpočtová linie programu Progress. **Zefektivnění by mělo více podporovat učení a lépe je integrovat s prací v rámci podávání zpráv a hodnocení.**

Zdůrazněn je význam zajištění dobrých vazeb mezi otevřenou metodou koordinace pro sociální ochranu a sociální začlenění a jinými procesy na úrovni EU. **Členské státy i další subjekty zejména podtrhují význam dobrého vzájemného působení s přepracovanou lisabonskou strategií a obnovené strategie udržitelného rozvoje.**

Za hlavní cíl otevřené metody koordinace se považuje podpora řádné správy a otevřenosti při vytváření politik. **Cílem efektivnějšího procesu by mělo být pokračovat v praxi zapojování zúčastněných subjektů, která je dosud nejrozvinutější na straně začlenění.**

2. NOVÉ SPOLEČNÉ ZÁMĚRY PRO ZEFEKTIVNĚNÍ OTEVŘENÉ METODY KOORDINACE V OBLASTI SOCIÁLNÍ OCHRANY A SOCIÁLNÍHO ZAČLENĚNÍ

Komise navrhuje tyto společné záměry pro efektivnější otevřenou metodu koordinace v oblasti sociální ochrany a sociálního začlenění. Byly stanoveny na základě stávajících cílů z Nice týkajících se začlenění a na základě cílů z Laeken týkajících se důchodů a jejich účelem je zachovat stávající rychlost v obou oblastech. Prvořadým cílem otevřené metody koordinace je nadále podporovat správné vytváření politik pro vysokou úroveň sociální ochrany a sociální soudržnosti a zároveň v druhé řadě usilovat o dobrou interakci s přepracovanými lisabonskými prioritami růstu a zaměstnanosti a s překonáváním nedostatků v provádění, které byly zjištěny při přezkumu lisabonské strategie. Zejména u sociálního začlenění by měla obecnější formulace záměrů umožnit členským státům, aby se podrobně zaměřily na priority svých politik, například na bezdomovectví, dětskou chudobu, přistěhovalectví a etnické menšiny, které jsou v daných podmínkách členského státu nejdůležitější⁸. Vycházejí též z poučení získaného z analýzy provádění národních akčních plánů pro začlenění na rok 2005: cíle začlenění je třeba zohlednit v příslušných veřejných politikách, včetně programů strukturálních fondů a politiky vzdělávání a odborné přípravy, a tvorba sociální politiky získá posílením řádné správy. Obecněji vzato usilují nové cíle o podporu propojení s přepracovanou lisabonskou strategií a o překonání nedostatků v provádění.

Návrh zahrnuje „zastřešující“ cíle a stanoví obecný rámec pro práci v rámci otevřené metody koordinace jako celku a dále tři skupiny cílů specifických pro každou oblast politiky.

2.1. Zastřešujícími cíli otevřené metody koordinace pro sociální ochranu a sociální začlenění je:

- (a) Podporovat sociální soudržnost a rovné příležitosti pro všechny prostřednictvím odpovídajících, dostupných, finančně udržitelných, přizpůsobivých a účinných systémů sociální ochrany a politik sociálního začlenění.

⁸ Viz hlavní politické priority uvedené ve Společné zprávě Rady a Komise o sociálním začlenění za rok 2004 a ve Zprávě o sociálním začlenění v 10 nových členských státech za rok 2005 a úkoly pro jednotlivé členské státy uvedené ve Společné zprávě o sociální ochraně a sociálním začlenění za rok 2005.

- (b) Dosáhnout úzkého propojení s lisabonskými cíli v oblasti dosažení většího hospodářského růstu a většího počtu a lepších pracovních míst a se strategií udržitelného rozvoje EU.
- (c) Posílit správu, průhlednost a zapojení zúčastněných stran do vytváření, provádění a sledování politiky.

2.2. Tyto cíle platí pro jednotlivé oblasti činnosti:

2.2.1. *Rozhodným způsobem ovlivnit odstranění bíd a sociálního vyloučení:*

- (d) Zajistit aktivní sociální začlenění všech podporou účasti na trhu práce a bojem proti chudobě a vyloučení u lidí a skupin nejvíce odsunutých na okraj společnosti.
- (e) Zaručit všem přístup k základním zdrojům, právům a sociálním službám potřebným k účasti ve společnosti a zároveň řešit krajní podoby vyloučení a bojovat se všemi podobami diskriminace, která vede k vyloučení.
- (f) Zajistit, aby politiky sociálního začlenění byly dobře koordinovány, aby zapojily všechny úrovně vlády a příslušné zúčastněné subjekty, včetně lidí, kteří zažívají chudobu, aby byly efektivní a účinné, aby byly zohledněny ve všech příslušných veřejných politikách, včetně hospodářských a rozpočtových politik, politik vzdělávání a odborné přípravy a programů strukturálních fondů (zejména Evropského sociálního fondu), a aby zohledňovaly rovnost žen a mužů.

2.2.2. *Zajistit odpovídající a udržitelné důchody:*

- (g) V duchu solidarity a spravedlnosti mezi generacemi a v rámci nich zaručit odpovídající důchodové příjmy pro všechny a přístup k důchodům, které lidem umožní udržet si v přiměřené míře svou životní úroveň po odchodu do důchodu.
- (h) V kontextu zdravých veřejných financí zajistit finanční udržitelnost veřejných i soukromých důchodových systémů, zejména: podporou delšího produktivního života a aktivního stárnutí, zajištěním správné a spravedlivé rovnováhy příspěvků a dávek a podporou dostupnosti a zajištěním bezpečnosti financovaných i soukromých systémů.
- (i) Zajistit, aby důchodové systémy byly průhledné, dobře přizpůsobené potřebám a očekáváním žen a mužů a požadavkům moderní společnosti, demografickému stárnutí a strukturálním změnám, aby lidé dostávali informace, které potřebují k naplánování odchodu do důchodu a aby se reformy prováděly na základě co nejširšího konsensu.

2.2.3. *Zajistit dostupnou, vysoce kvalitní a udržitelnou zdravotní a dlouhodobou péči:*

- (j) Zaručit všem přístup k odpovídající zdravotní a dlouhodobé péči a zajistit, aby potřeba péče nevedla k chudobě a finanční závislosti. Řešit nespravedlnost v přístupu k péči a ve zdravotnických výsledcích.

- (k) Podporovat kvalitu zdravotní a dlouhodobé péče a přizpůsobovat péči měnícím se potřebám a preferencím společnosti i jednotlivců, zejména vytvořením norem jakosti, které odrážejí nejlepší mezinárodní postupy, a posílením odpovědnosti zdravotníků i pacientů a příjemců péče.
- (l) Zajistit, aby odpovídající a vysoce kvalitní zdravotní a dlouhodobá péče zůstaly dostupné a udržitelné, prostřednictvím podpory zdravého a aktivního životního stylu, dobrých lidských zdrojů pro odvětví péče a racionálního využívání zdrojů, zejména vhodnými pobídkami pro uživatele i poskytovatele, řádnou správou a koordinací mezi systémy a institucemi poskytujícími péči.

3. POSTUPY A PRACOVNÍ MECHANISMY PRO POSÍLENOU OTEVŘENOU METODU KOORDINACE

3.1. Mechanismy podávání zpráv a hodnocení.

Na základě těchto společných záměrů budou vypracovány **národní strategie pro sociální ochranu a sociální začlenění**, které se budou zabývat konkrétními problémy každého pilře a zároveň budou na vysoké úrovni sestaveny souhrnné hlavní myšlenky v rámci celého odvětví. Bude k nim patřit:

Společný oddíl, který bude obsahovat:

- **Posouzení sociální situace**, zprávy o hlavních trendech a problémech v oblasti chudoby a sociálního vyloučení, důchodů a zdravotní a dlouhodobé péče; a
- Představení **celkového strategického přístupu** pro modernizaci politik sociální ochrany a sociálního začlenění.

Tato část bude připravena odkazem na společné **zastřešující cíle** a podpoří ji příslušné ukazatele na úrovni EU.

Tři tematické plány, které se budou týkat sociálního začlenění, důchodů a zdravotnictví. Měly by se **zaměřit na budoucnost** a stanovit **národní cíle seřazené podle priorit**, které převedou společné záměry do národních politických plánů. Každý bude sloužit jako národní plán pro konkrétní politickou oblast. Pro začlenění je tedy cílem zachovat úlohu strategického plánování a stanovení cílů národních akčních plánů pro začlenění s větším zaměřením na strategii, stanovení priorit a provádění politiky. U důchodů by měla pokračovat úloha národní strategické zprávy při stanovení strategie pro modernizaci důchodového systému tak, aby plnil současné i budoucí úkoly. V praxi by vzhledem k tomu, že členské státy předložily národní strategické zprávy pro důchody v červenci 2005, měly být první modernizované příspěvky o důchodech v roce 2006 velmi zjednodušené. Plán pro zdravotní a dlouhodobou péči se zaměří na určení oblastí, ve kterých může dojít ke vzájemné výměně a učení.

Komise navrhne společnou zprávu o sociální ochraně a sociálním začlenění k přijetí Radě / Komisi před následným jarním zasedáním Evropské rady. Zpráva shrne hlavní otázky a směřování a posoudí pokrok členských států v plnění společných záměrů. Přezkoumá

příspěvek k lisabonské strategii a posoudí, jaký má směřování k lisabonským cílům zaměstnanosti a růstu dopad na sociální soudržnost.

Hlavními otázkami a osvědčenými postupy v těchto třech politických oblastech se budou podrobněji zabývat příležitostné pracovní zprávy útvarů Komise.

3.2. Časový rozvrh pro podávání zpráv a hodnocení

Národní strategie sociální ochrany a sociálního začlenění by se obvykle týkaly výhledového tříletého období. Aby odpovídaly novému lisabonskému rozvrhu, měly by být předkládány v září, tedy první zprávy v září 2006. To umožní, aby mohly přispět k národním reformním programům, které mají být předloženy v říjnu 2006, a to formou relevantních témat – např. jak systémy dávek podporují účast na trhu práce a jak lze využít pobídek v důchodových systémech a strategií zdravého stárnutí k prodloužení pracovního života.

Vzhledem k tomu, že první zprávy budou k dispozici rok po zahájení tříletého lisabonského cyklu (2005 – 2008), výjimečně by se zabývaly pouze dvouletým obdobím (2006 – 2008).

Členské státy nebudou muset předkládat národní strategie v intervenčních („odlehčených“) letech. Pokud chtějí, mohou do zpráv zahrnout nové iniciativy v oblasti politik nebo pokrok v provádění strategie. V odlehčených letech se otevřená metoda koordinace soustředí na hloubkové analýzy konkrétních otázek a na šíření závěrů v oblasti politik. Společná zpráva o sociální ochraně a sociálním začlenění v těchto letech by mohla informovat o: ukazatelích pokroku směrem ke společným záměrům a národním cílům, o vývoji politiky hlášeném členskými státy, o přezkumu interakce s přepracovaným lisabonským procesem a o analýzách konkrétních témat v oblasti politik uvedených výše.

3.3. Pracovní mechanismy: podpora rozšíření vzájemného učení

Jedním z nejzřetelnějších zjištění hodnocení je hodnota, kterou zúčastněné strany připisují výměnám osvědčených postupů a vzájemnému učení, jako je program vzájemného hodnocení, nadnárodní výměnné projekty, každoroční kulatý stůl o chudobě a sociálním vyloučení a každoroční setkání s lidmi, kteří žijí v podmínkách chudoby. Plánovaná rozpočtová linie programu Progress bude v budoucnu podporovat podobné výměny zkušeností napříč celým spektrem otevřené metody koordinace. V rámci budoucí otevřené metody koordinace by tyto výměny měly být výraznější a lépe propojené s podáváním zpráv a hodnocením. Komise navrhuje využít nový časový rozvrh navržený výše k podpoře rozšíření vzájemného učení a výměny osvědčených postupů, zejména v odlehčených letech.

3.4. Pracovní mechanismy: zapojení zúčastněných subjektů a správa

Efektivní otevřená metoda koordinace by měla zdvojnásobit zaměření na podporu řádné správy, průhlednosti a zapojení zúčastněných subjektů. Zapojení zúčastněných stran do procesu jej posílí, jelikož jej zviditelní, podpoří ambice při stanovení cílů a zvýší zaměření na provádění politiky.

Zapojení zúčastněných stran, které se vyvinulo v oblasti začlenění, by tedy mohlo být rozšířeno na další oblasti, vždy s ohledem na rozdíly mezi nimi. Navíc jak naznačuje třetí zastřešující cíl, mohla by otevřená metoda koordinace podporovat řádnou správu, průhlednost a zapojení nejen svým vlastním fungováním, ale také obecněji jako cíl pro tvorbu sociální politiky. To bude vyžadovat zaměření na různé otázky v různých oblastech. U začlenění by

byl důraz na podporu účasti na rozhodování, na zajištění koordinace politiky mezi útvary a úrovněmi veřejné správy a na tom, aby byla problematika chudoby a vyčlenění zohledněna ve vnitrostátním plánování. U důchodů je hlavním úkolem zajistit srozumitelnost důchodových systémů a poskytnout občanům informace, které potřebují, aby si mohli naplánovat odchod do důchodu. Pro zdravotnictví je prioritou pravděpodobně dobrá koordinace politiky mezi různými částmi systému a dobrá informovanost občanů.

3.5. Pracovní mechanismy: Ukazatele

Jak je uvedeno v bodě 3.1 výše, národní strategie pro sociální ochranu a sociální začlenění by na úrovni zastřešujících cílů mohly využívat společných ukazatelů, které by zachycovaly hlavní sociální trendy a široké cíle, a podrobnějších ukazatelů v každé politické oblasti.

Komise a členské státy by v průběhu roku 2006 mohly pracovat na posílení a zjednodušení používání ukazatelů, které podporují nové společné záměry a které by zároveň zohledňovaly konkrétní cíle, politické priority, metodické přístupy a stav vývoje všech tří oblastí. Práce na ukazatelích by měla být zaměřena na lepší podporu sledování výsledků politik, včetně toho, jaký mají dopad na ženy a muže a na rodiny. Je také potřeba posílit ukazatele, které sledují základní deprivaci. V průběhu přechodu ke statistice Společenství v oblasti příjmů a životních podmínek (EU-SILC) bude nedostatek srovnatelných údajů o příjmech a životních podmínkách, na nichž jsou mnohé ukazatele postaveny. Komise a členské státy budou tedy muset zvážit jak v průběhu této doby měřit pokrok a umožnit srovnání mezi jednotlivými zeměmi.

Mělo by být obnoveno zaměření na stanovení cílů v souvislosti s chudobou a sociálním vyloučením. Stanovení cílů bylo vždy součástí procesu sociálního začlenění v souladu s požadavkem Evropské rady v Lisabonu „rozhodným způsobem ovlivnit odstranění bídý“ a s její výzvou k členským státům v Barceloně v březnu 2002 stanovit cíle, „aby se významně snížily počty lidí, kterým hrozí chudoba a sociální vyloučení.“ Využití cílů roste trvale, ale pomalu. Nedávno také došlo k mnoha výměnám zkušeností mezi členskými státy, které se týkaly problematiky stanovení, provádění a měření cílů; i ty by se měly dále rozvíjet.

Z hodnocení otevřené metody koordinace vzešlo mnoho návrhů na nové ukazatele a možné cíle, jak ukazuje konference lucemburského předsednictví z června 2005 „Taking Forward the EU Social Inclusion Process“ (Rozvoj procesu sociálního začlenění v EU)⁹. Z nich by práce měla čerpat.

3.6. Zlepšení viditelnosti otevřené metody koordinace

Větší viditelnost otevřené metody koordinace by dosáhla několika cílů. Informovala by občany o zájmu EU o politiky sociální ochrany a začlenění. Společné záměry a výměny v oblasti politik, které by se odehrávaly v rámci otevřené metody koordinace, by mohly příznivě přispět do politických diskusí, které probíhají ve všech členských státech.

Využije-li se plánovaný odlehčený rytmus podávání zpráv a hodnocení, mohlo by se věnovat více pozornosti propagaci otevřené metody koordinace. Pořádání vnitrostátních seminářů otevřených všem zúčastněným subjektům je tedy chápána pouze jako jedna součást procesu sestavování národních plánů. V „odlehčených“ letech by mohlo být těchto seminářů více,

⁹ Veškeré podrobnosti z konference včetně akademické studie viz <http://www.ceps.lu/eu2005%5Flu/inclusion>.

čímž by se poučení získaná v rámci metody otevřené koordinace projevila i ve vnitrostátní diskusi.

Evropský parlament často vyslovil přání více se zabývat procesy otevřené metody koordinace. Komise a členské státy by měly s Parlamentem posoudit jak toho dosáhnout.

4. ZÁVĚR: POSÍLENÁ METODA OTEVŘENÉ KOORDINACE

Před evropskými systémy sociální ochrany a evropskou politikou sociálního začlenění stojí velké úkoly. Práce vykonaná v rámci otevřené metody koordinace v oblasti sociálního začlenění a důchodů na ně již značně upozornila. Reakce na hodnocení ukazují, že ti, kteří s otevřenou metodou koordinace přišli do styku, ji oceňují. Otázka, kterou je třeba si položit, nezní, zda je otevřená metoda koordinace cenná, ale zda na tyto úkoly stačí. Střednědobý přezkum lisabonského procesu otevřeně požaduje, aby se všechny sociálně-ekonomické procesy v EU více zaměřily na provádění a zviditelnily se. A díky současné diskusi o budoucnosti evropského sociálního modelu se politika sociální ochrany a sociálního začlenění staly středem nebývalé politické pozornosti.

Cílem návrhů na nový rámec, které se zde předkládají, je učinit z otevřené metody koordinace silnější a viditelnější proces, lépe propojený s lisabonskou strategií a s větším prostorem pro učení, výměnu zkušeností a šíření politiky, kterých si účastníci cení. Ale splnění některých hlavních úkolů, například překlenutí rozdílu mezi stanovením cílů a prováděním politiky, si vyžádá více než pouhou změnu postupů. Vzhledem k tomu, že navrhované zefektivnění otevřené metody koordinace úzce souvisí se zaměřením vedoucích představitelů států a vlád na sociální rozměr Evropské unie, lze doufat, že se mu dostane silné politické podpory, kterou k úspěchu potřebuje.